

פרשת ויחי

על מנהיגות והחלטה קשה (וגבורה) (מט, א)

"ויקרא יעקב אל בניו, ויאמר: האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" יעקב מכנס את בניו, ומברך אותם. הוא יודע כי באוויר מרחפת שאלת העדיפות בין הבנים. יהודה מחד משוכנע שזכותו כאח בוגר וכמנהיג לזכות בברכה המועדפת, ומאידך יוסף שוקד על זכאותו להיות האח הבכיר את על אהבת אביו וגדלותו ונחישותו בבית פרעה.

יעקב חש כי ברכתו שלו גורלית לחיי האומה כולה, ולכן אינו פוסח על אף אחד מן האחים. אולם עם זאת, ניתן להבחין כי הברכות ליוסף וליהודה ארוכות מברכות שאר האחים. אין ספק כי יעקב מכיר בעוצמתם של הללו, ועל כן הוא מרעיף עליהם שלל ברכות. אך הסתירה עומדת בעינה, מי מבני יעקב הוא המועדף?? את מי רואה יעקב כממשיכו הנצחי וכמוביל את האומה הישראלית??

בבואו של יעקב לברך הבנים, הוא מצויד בברכת אביו, יצחק. כזכור, הברכה מתחלקת לשני גורמים: גורם ההנהגה: "יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים", וגורם השפע: "ויתן לך האלקים מטל השמיים ומשמני הארץ". באחרית ימיו, על יעקב להוריש את ברכתו לבניו. בכדי לא לקפח אף אחד משני בניו הבכירים, הוא חוצה את ברכת אביו לשתי ברכות שונות. יהודה, כפי שנראה עד עתה הוא בעל העוז, הוא איש העוצמה, הוא נזר **המנהיגות**. לעומתו יוסף, אשר גם לו תפקיד מהותי בהתפתחות האומה היהודית, כולו **שפעה ועושר**. יעקב, בהכירו את תכונות בניו ואת מיוחדותם ושונותם, מעניק ברכתיו איש לפי תכונותיו סממניו ומאפייניו. ברכת הרוח והמנהיגות ניתנת ליהודה: "אתה יודוך אחיך...וישתחוו לך בני אביך גור אריה יהודה... לא יסור שבט מיהודה". ברכת שמיים מעל, ברכת השפע וברכת הפיריון מוענקת ליוסף: "את שדי יברכך, ברכות שמים מעל, ברכות תהום רובצת תחת". נראה איפוא, כי יעקב נמנע מלפסוק בסוגיה סבוכה שכזו. הוא מותיר להיסטוריה לעשות את שלה, ולהוכיח מי מן האחים הוא הבכיר.